



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklēsiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XXXI. Quòd hanc aedem moenium, columnarum, & marmorvm venustate
ceteras Ecclesias superare voluerit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

quoad communi omnium hoste sublato, famulis ejus in libertatem vindicatis affulgeret, omnem revera admirationem superat. Nam tamen si omnes quotquot ubique terrarum sapientes habentur, in unum coacti, aliquid pro hujus rei dignitate dicere instituerint, ne ad minimam quidem ejus partem aspirare posse mihi videntur. Quippe hujus miraculi fides, omnem humanæ rationis capacem naturam tantum excedit, quantum humanis divina præcellunt. Quocirca hic unus mihi ac præcipuus semper est scopus, ut quemadmodum veritatis fides novis quotidie miraculis inclarescit, sic etiam mentes omnium nostrum ad sanctissimæ legis observantiam cum omni modestia & concordia alacritate incitentur. Quod quoniam omnibus perspectissimum esse confido, illud tibi in primis persuasum velim, nihil mihi antiquius esse, quam ut sacrum illum locum quem Dei jussu turpissima adjectione simulacri velut gravi quodam pondere exoneravi; & qui ab initio quidem Dei judicio sanctus fuit, postea verò multo sanctior effectus est, ex quo Dominicæ passionis fidem in lacem protulit: eum, inquam, locum fabricarum pulchritudine exornemus.

CAPIΤ XXXI.

Quod hanc adem, mæmuram, columnarum, & marmorum venustate ceteras Ecclesias superare voluerit.

DEcet itaque Prudentiam Tuam, lingula ad opus necessaria ita disponere & curare, ut non modo Basilica ipsa omnium quæ ubique sunt pulcherrima; sed & reliqua membra ejusmodi sint, ut omnes quantumvis eximia singularum urbium fabricæ, ab hac una facile superentur. Ac de parietum quidem substructione & elegantia, Draçiliano amico nostro, agenti vices Præfectorum Prætorio; & Præfidi provincie scias à me curam esse commissam. Jussit siquidem pietas nostra, ut artifices & operarii, & quæcumque ad hoc opus necessaria esse ex Prudentia Tua cognoverint, protinus instante illorum sollicitudine dirigantur. De columnis verò & marmoribus, quæcumque & pretiosiora & utiliora esse ipso aspectu judicaveris, cura ut ad nos perferbas: ut cum ex literis tuis cognoverimus quot & qualibus opus sit, ea un-

A λαθεῖν, ἀρχεῖς ἔδρα τὸ κοινὸν πάντων ἐπι
 ἀναρέσεως ἐλευθερωθεῖσι τοῖς αὐτῶν
 πρὸν ἀναλάμπειν ἐμελλε, πάσαν ἐπι
 ἀληθῶς ὑπερβαίνει. εἰ γὰρ πάντες οἱ δια
 σης τῆς οἰκουμενῆς εἶναι δοκῶντες θεοί, εἰς
 τὸ αὐτὸ σωελθόντες, ἀξίον πτε πταγμα
 ἐδελίσσων εἰπεῖν, ἔδ' ἀν' αὐτῶν τὸ βραχί
 ἴον ἀμιλληθῆναι διωρίσασθ' ἐπὶ τοσούτοι
 σαν ἀνθρώπων λογισμῶ χαρηλικῆν φησι
 τῶ θαύματος τέττα ὑπερβαίνει, ὅσα τῶν
 ἀρῶν πῶντὰ ἐξ ἄνια σωεσηκέναι διωρίσ
Bρα. διὰ τὸ το γέν' ὅδ' αἰεὶ ἔς πρῶτ' ὁ κ' μα
 μοισκοπὸς, ἢ ὡσπερ ἑαυτὴν ὀσημέρα κα
 ἴεροισ θαύμασιν ἢ τῆς ἀληθείας πίστις ἐπι
 νύσιν, ἔτω ἔαι ψυχῆαι πάντων ἡμῶν
 ἄγιον νόμον ζωφροσύνη πάση κ' ὁμορρω
 νι σωδύμια σωδαίότεραι γηρωταίω
 ὄν πάσιν εἶναι νομίζω φανερῶν, ἐκείνο μα
 λιστα πεπεῖσθ' βέλομαι, ὡς ἀρα πάντων
 μάλλον μέλει, ὅπως τὸν ἱερῶν ἐκείνων τόπων
 Θεῶ σωρῶ ἀγαθῶν, αἰχίαις εἰδῶν σω
 ἴηταις ὡσπερ πτω ἐπικειμένη βάρη σω
 φισα. ἄγιον μὲν δὲ δωρῆς Θεῶ κεραι γ
Cηρημένον. ἀγιώτερον δ' ἀποφανθέντα, ἀφ
 ἔδ' σωτηρίας πάθης πίστιν εἰς φῶς σωραγῶν
 οἰκοδομημάτων κάλλι κοσμήσειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ.

Περὶ τῶν ἐν τῇ οἰκουμενῇ πάσων ἐκκλησιῶν οἰκοδομῶν καλλίων τῶν ἄλλων κ' ἰοσι κ' μαρμαρίων.

Προσῆκει τοίνυν τὴν σὴν ἀίχνησαν ἐν
 ποιήσασθ' ἀρῶν, ὡς ἔ μόνον βασιλικῶ
 τῶ ἀπάλλαχ' ἐβελίονα. ἀλλὰ καὶ τὰ λοι
 τοιαῦτα γηρωθ', ὡς πάντα τὰ ἐφ' ἐκασ
Dκαλλισυνοῖα πόλεως, ὑπὸ τῆ κτισμῶ
 τέττα νικῶθ'. καὶ σωεῖ μὲν τῆς τῶν τοῖων
 γέρεσῶς τε κ' καλλιεργίας, δρακίλιαν τῶ
 μετέρω φίλω τῶ διεποῖν τὰ τῶν ἐπαρῶ
 μέρη, κ' τῶ τῆς ἐπαρῆς ἀρχοῖν, παρ
 τὴν φρογνίδα ἐγκεχειρῶθ' γῶσσε. καλλι
 ται γὰρ ὑπὸ τ' ἐμῆς εὐσεβείας, κ' τεχνίταις
 ἐργάτας, κ' πάντ' ἄπε εἰς οἰκοδομῶν
 καὶ αὐτοχάνειν σωρὰ τῆς σῆς καλαμῶ
 ἀγχνοίας, σωραχῆμα διὰ τῆς σω
 περνοίας δωρῶ ἀλῆναι. σωεῖ δὲ τῶν κτισ
 εἶτην μαρμαρίων, ἔδ' ἀν' νομισίας εἰνα
 μιώτερον τε κ' κρησιμώτερον, αὐτῆς σω

...προμένεις, πρὸς ἡμᾶς γράψαι σπῆδα-
...σῶν ὅσων ἀν' ἑσέως χρεῖαν εἶναι διὰ τῆς
...ραμμάτος ἐπιγνώμεν, ταῦτα παλαχόθεν
...μετενεχθῆναι διωθηθῆ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ΄.

Ὅτι ἔπει τὸ κάλλιπτος κόγχης, ἔργων ἑλάν ἐδ' ἡ-
...λωση τοῖς ἀρχαῖσι.

Τὴν δὲ τῆς βασιλικῆς καμάραν, πότερον
...λακωνιανῆν δι' ἑτέρας ἰνὸς ἐργασίας
...ῆσαι τοῖς δοκέει, ὡς δ' ἂν γνῶμαι βελομα.
...ἡ δὲ λακωνία εἶναι μέλλοι, διωθήσειαι καὶ
...χρῆσά καλλωποθῆναι τὸ λειπόμυρον. πλὴν ἢ
...τῆ ὁσιότητος τῶν ἀρετηφόρων δικασαῖς ἡ τᾶχος
...γινεσθῆναι ποιήσει, ὅσων τ' ἐξείτῃ καὶ τεχνι-
...τῶν καὶ ἀναλωμάτων χρεῖα, καὶ πρὸς ἐμὲ εὐθέως
...ἀνευγκῆν σπῆδασει, ἢ μόνον ὡς τῆς μαρ-
...μαρῶν τε καὶ κίωνων, ἀλλὰ καὶ ὡς τῆς λακω-
...ναριῶν, εἴγε τὸ κάλλιπτον ἔπικρίνειεν. ὁ Θεὸς
...σε διαφυλάξοι ἀδελφε ἀγαπητέ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ΄

Ὅτι ἡ ἀποφασισθεῖσα καὶ ἡ Ἱερουσαλήμ, ἐκλήπισα τὸ
...σῶμα τῶν ἀποστόλων.

Τὰ δὲ ἀμρῆ γραφε βασιλεὺς, ἀμα ἰλό-
...γῶ, δι' ἔργων ἐρχόμενα τὰ πᾶσα καὶ
...καὶ αὐτὸ τὸ ῥωθῆλον μαρτύριον, ἢ νέα κα-
...θεσθεῖς τὸ Ἱερουσαλήμ, ἀνιπρὸς ὅσων τῆ
...πύλαι βοιωθῆν. ἢ καὶ τὴν κλειστόνον μαι-
...φίαν ἐρημίας ἐπ' ἐχάλα ὡς ἀπαπέσσα, δι-
...κῶν εἴτε δυοσέων οἰκητόρων. ταῦτα δὲ οὖν
...ἀναρῶν βασιλεὺς τὴν καὶ τὴν θάνατος τῆ
...νύκτω, πλεσθίας καὶ δαυθιλέσων ἀνύψω φιλο-
...τιμίας, τάχα πᾶ τούτων ἔσαν τὴν διὰ προ-
...φητικῶν θεασμάτων κεκρηγυθῆναι κα-
...νῶν καὶ νέων Ἱερουσαλήμ, ἢς πῆρι μακροὶ λό-
...γομυθῆα δι' ἐνθέων πνεύματι θεοπίστοντες
...ἀνυμνῶσι. καὶ δὲ ἔπαντός ὡς πῆρι κεφα-
...λίω, πρῶτον ἀπάντων τὸ ἱερόν ἀντρον ἐκόσμη.
...μῆμα ἐκεῖνο θεασέσων, παρ' ὃ φῶς ἔξα-
...στράτων πόσι ἀγγελῶν, τὴν διὰ τῆς ῥωθῆς
...ὡς ἐκκνημῶν παλιν γρησῆσαν τοῖς πᾶσιν
...εὐαγγελίεστο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ΄.

Ἐφρασις ἐκδοθῆναι τὴν παναλίαν μνήματός.

Τοῦτο μὲν οὖν πρῶτον, ὡς ἀνὰ τῆς παλιῆς κε-
...φαλῆς, ἔξαφῆται τοῖς χριστοῖς, κόσμῳ τε πλεί-

A dique possint comportari. Equum est enim ut qui prae totius orbis locis maxime admirabilis est locus, pro dignitate sua exornetur.

CAPUT XXXII.

De pulchritudine camerae, & de artificibus ac de materia Macarius ad Praefides scribat.

Porro cameram Basilicae, utrum laqueatam, an alio quopiam operis genere faciendam censens, certior a te fieri velim. Nam si laqueata fiet, auro quoque poterit exornari. Restat igitur ut Sanctitas Tua supra memotatis iudicibus quamprimum significet, quot operariis & artificibus & sumptibus opus erit: utque ad me celeriter referat, non modo de matmoribus & columnis, sed etiam de lacunaribus, si hoc opus venustius esse censueris. Divinitas te servet frater carissime.

CAPUT XXXIII.

Quomodo Ecclesia Servatoris exstructa fuerit, quam Propheta novam Hierusalem appellaverant.

Et haec quidem ab Imperatore scripta sunt. Ceterum effectus verba ipsa statim subssecutus est: & in ipso Servatoris nostri Martyrio nova fabricata est Hierusalem, ex adverso veteris illius celeberrimae, quae post nefariam Domini caedem ultimam vastitatem experta, pro incolarum impietate poenas persolverat. Contra hanc igitur Imperator tropaeum victoriae, quam Servator noster de morte retulerat, ambitioso cultu erexit. Atque haec forsitan fuerit recens illa ac nova Hierusalem, Prophetarum vaticiniis praedicata, de qua in sacris Voluminibus tot praeconia ab ipso divino Spiritu pronuntiata leguntur. Primum igitur sacram illam speluncam, utpote totius operis caput, exornavit: divinum scilicet monumentum, juxta quod olim caelesti luce radians Angelus, regenerationem quae per Servatorem ostendebatur, omnibus nuntiaverat.

CAPUT XXXIV.

Descriptio fabricae sancti sepulchri.

Hoc, inquam, monumentum tanquam totius operis caput, Imperatoris magnificentia eximiis columnis &